

Onderzoek toont positieve én uitdagende aspecten

Effect van familierelaties op welzijn en gedrag van mensen met een licht verstandelijke beperking

Familierelaties spelen een belangrijke rol in het leven van mensen met een licht verstandelijke beperking. Ze kunnen een bron zijn van steun en positieve ervaringen, maar brengen soms ook uitdagingen met zich mee. De Academische Werkplaats Leven met een verstandelijke beperking (AWVB) onderzocht de langetermijneffecten van familierelaties op het welzijn en gedrag van mensen met een licht verstandelijke beperking. Het onderzoek biedt inzichten en aanbevelingen om deze relaties te begrijpen en te versterken. En daarmee het welzijn van mensen met een licht verstandelijke beperking te bevorderen.

Definities

- *Wederkerige familierelaties*: Relaties binnen de familie waarin sprake is van wederzijdse uitwisseling van hulp en steun.
- *Internaliserend gedrag*: Gedragsproblemen die naar binnen zijn gericht, zoals angst, depressie en sociaal terugtrekgedrag.
- *Externaliserend gedrag*: Gedragsproblemen die naar buiten zijn gericht, zoals agressie, ongehoorzaamheid en impulsiviteit.
- *Subjectief welzijn*: De persoonlijke ervaring en beoordeling van iemands eigen kwaliteit van leven, inclusief tevredenheid met verschillende levensdomeinen.

Belangrijkste resultaten

1. Subjectief welzijn en gedragsproblemen blijven stabiel over tijd.

Deelnemers die bij de eerste meting bijvoorbeeld meer gedragsproblemen hadden, vertoonden ook bij de tweede meting - ongeveer vijf jaar later - meer gedragsproblemen.

2. Ondersteuning bieden aan familie vermindert internaliserend probleemgedrag.

Mensen met een licht verstandelijke beperking die meer ondersteuning gaven aan familieleden, vertoonden na verloop van tijd minder internaliserend probleemgedrag (zoals angst en depressie).

[lees verder >](#)

3. Wederkerige familierelaties hangen samen met meer internaliserend probleemgedrag.

Opvallend genoeg vertoonden mensen met meer wederkerige familierelaties op een later tijdstip meer internaliserend probleemgedrag.

4. Ondersteuning binnen familierelaties heeft geen effect op externaliserend probleemgedrag.

Er werd geen verband gevonden tussen de ervaren ondersteuning binnen familierelaties en later externaliserend probleemgedrag (zoals agressief of destructief gedrag).

5. Ondersteuning binnen familierelaties heeft geen invloed op subjectief welzijn.

Er werd geen verband gevonden tussen de ervaren ondersteuning binnen familierelaties en hoe deelnemers later hun eigen welzijn beoordeelden.

“Wanneer mensen met een licht verstandelijke beperking ondersteuning kunnen bieden aan andere familieleden, kan dit leiden tot minder angst, depressie en sociaal terugtrekgedrag.”

– Onderzoeksteam AWVB

Belangrijkste aanbevelingen

1. Stimuleren van ondersteuning bieden aan familie.

- **Waarom:** Het bieden van ondersteuning aan familieleden kan bijdragen aan het verminderen van angst en depressie.
- **Hoe:** Mogelijkheden creëren voor mensen met een licht verstandelijke beperking om een actieve, ondersteunende rol te spelen binnen hun familie. Bijvoorbeeld door het helpen versturen van een berichtje of kaartje wanneer een familielid iets heeft meegemaakt. Blijf hierbij alert dat verwachtingen van en ervaren verplichtingen richting een ander niet te veel vragen van de persoon met een licht verstandelijke beperking.

“Dit onderzoek geeft inzicht in het belang van een genuanceerde benadering bij het ondersteunen van familierelaties. Sommige aspecten van deze relaties kunnen positief bijdragen aan het welzijn, terwijl andere mogelijk stress veroorzaken.”

– Onderzoeksteam AWVB

2. Rekening houden met individuele verschillen.

- **Waarom:** De impact van familierelaties kan per persoon verschillen.
- **Hoe:** Maatwerk bieden in de ondersteuning van familierelaties. Bespreek met de persoon met een licht verstandelijke beperking zijn of haar ervaringen en behoeften in familierelaties.

3. Bewustwording vergroten over de rol van familie.

- **Waarom:** Begrip van het belang en de impact van familierelaties kan leiden tot betere ondersteuning.
- **Hoe:** Training bieden aan zorgprofessionals over de rol van familie in het leven van mensen met een licht verstandelijke beperking. De door de AWVB ontwikkelde lesmodule ‘Familienetwerken’ kan hierbij helpend zijn.

Over het onderzoek

Het onderzoek volgde 69 volwassenen met een licht verstandelijke beperking over een periode van ongeveer vijf jaar. De deelnemers werden twee keer geïnterviewd over hun familierelaties en welzijn. Ook vulden persoonlijk begeleiders vragenlijsten in over het gedrag van de deelnemers. De tweede meting vond plaats tijdens de coronapandemie, wat de resultaten mogelijk heeft beïnvloed.

Dit factsheet is gebaseerd op het artikel [Prospective Associations Between Family-Based Social Capital, Wellbeing, and Emotional and Behavioral Problems Amongst People with Mild Intellectual Disabilities: A Two-Wave Study](#)

Auteurs: dr. Sanne Giesbers (AWVB), prof. dr. Richard Hastings (University of Warwick), dr. Lex Hendriks (AWVB/Radboud Universiteit), prof. dr. Andrew Jahoda (University of Glasgow) en prof. dr. Petri Embregts (AWVB), 2023, Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities

Meer weten? Neem dan contact op met Lucienne Heerkens, kennismanager van de AWVB: awvb@tilburguniversity.edu

september 2024

www.awvb.nl